

TEKNOGİRİŞİM SERMAYESİ DESTEĞİ VE GİRİŞİMCİLİK

M. Fatih AYCAN*, Ulvi ŞEKER**, Cevahir UZKURT*, Ersan ASLAN*

* Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ankara

** Gazi Üniversitesi Teknoloji Fakültesi, Teknikokullar Ankara

Özet

Ülkemizde 2009 yılından bu yana yenilikçi iş fikirlerinin desteklenmesi amacıyla “Teknogirişim Sermaye Desteği”(TGSD) verilmektedir. Bu destekle, genç girişimcilerin yenilikçi ürün fikirlerini ortaya çıkıp teknoloji tabanlı firmalar yaratarak yenilikçi girişimcilik teşvik edilmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmanın amacı ise TGSD'nin girişimcilik özendirilmesine ilişkin etkisini ve yüksek teknolojiyi alanlardaki şirket oluşumunu artırmadaki katkısını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda TGSD programının yıllara ve illere göre dağılımı incelenmiş ve özellikle yıllar itibarıyla teknoloji alanlarına göre ağırlıkları analiz edilmiştir. Bu çerçevede temel istatistiklere dayanarak, belirlenen amaç doğrultusunda bazı çıkarımlar yapılmıştır. Analizler sonucunda TGSD programından yararlanan oranının yıllar itibarıyla artışı gösterdiği ve teknoloji düzeyleri açısından karşılaştırıldığında ise orta ve yüksek teknolojilerdeki iş fikirlerinin yoğunlaştığı görülmektedir. Bu çalışmanın sonuçları ülkemizde yenilikçi girişimlerin ve teknoloji tabanlı şirketlerin oluşmasında teşvik edici mekanizmaların geliştirilmesi açısından yol gösterici bir nitelik taşımaktadır.

Anahtar kelimeler; Teknogirişim sermayesi, girişimcilik, ekonomik gelişme

Giriş

Gelişen ve büyüyen ekonomilerin önemli araçları arasında gösterilen girişimcilik kavramı, dünya genelinde giderek daha fazla önem kazanmaya başlamıştır (Wennekers & Thurik, 1999). Pazarların küreselleşmesi ve beraberinde artan rekabet mücadelelerinin ekonominin etkilenmemesi için yeni adımlar atılmaktadır. Bu adımlar arasında özellikle nitelikli ve teknoloji tabanlı girişimcilik desteklenmesi ve artırılması önemli yer tutmaktadır. Gelişen teknoloji ile birlikte işletmelerin yalnızca düşük maliyetli ürün piyasaya sürmeleri rekabet edebilirlik açısından yetersiz kalmaktadır. Üretim süreçleri ve nihai ürünlerin bilim ve teknoloji tabanlı hale getirilmesi teknolojinin ulaştığı nokta itibarıyla kaçınılmaz hale gelmiştir. Mevcut sanayinin dönüşümünün sağlanması ile birlikte yeni girişimlerin desteklenmesi ve teşvik edilmesi büyük önem arz etmektedir (Bosma, 2012). Girişimcilerin desteklenmesi birçok ülkede devlet politikası olarak uygulanırken, farklı kapsamlarda ve ölçeklerde destek mekanizmaları kurgulanmıştır. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı merkez teşkilatı ve ilgili kuruluşlarından KOSGEB ve TÜBİTAK tarafından girişimcilerin yeni ve teknolojik fikirlerini üretime aktarılması ve ekonomik değere dönüştürmesi için önemli destek programları oluşturulmuştur. Söz konusu destek programları, girişimcilere genellikle Ar-Ge safhasında destek olmaları için tasarlanırken, TÜBİTAK tarafından kurgulanan bazı programların Ar-Ge safhasını geçen girişimcilere de destekte bulunması öngörülmektedir.

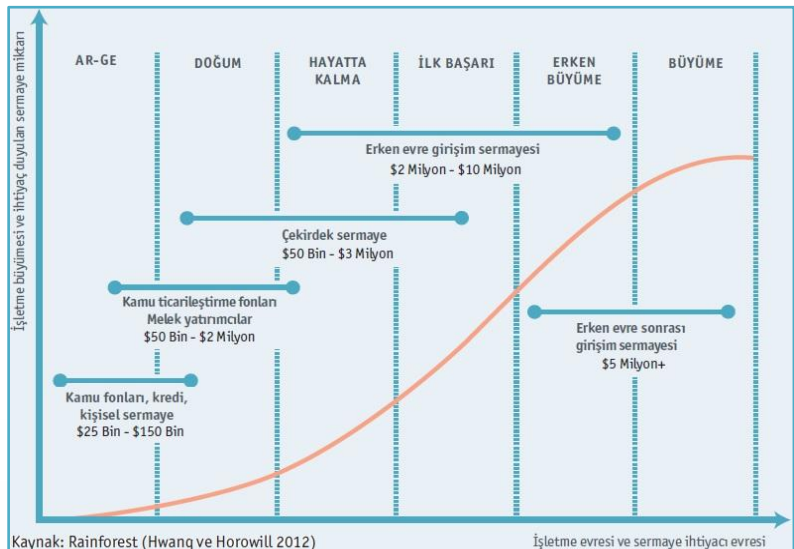
Bakanlık tarafından 2009 yılında verilmeye başlanan “Teknogirişim Sermayesi Desteği (TGSD)” ile genç girişimci adaylarına sahip oldukları yenilikçi fikirlerinin ekonomik değere dönüştürülmesi destek olunmaktadır (BSTB, 2014). Teknoloji tabanlı gerçekleşen girişimlerin yalnız Ar-Ge safhasında değil, hayatta kalma ve büyüme safhalarında da desteklenmeleri; ülke ekonomisi açısından büyük önem arz etmektedir. Küresel pazarda söz sahibi olmanın bilim ve teknolojiye geçtiği günümüz koşullarında; desteklenen girişimlerin birer marka değerine ulaşmaları gerçekleştirilmektedir. TGSD programı kapsamında desteklenen girişimcilerden bazıları dünyaca ünlü Silicon Vadisinde değişim programına gönderilerek, uluslararası deneyim kazanmaları ve bilgi paylaşımında bulunmaları sağlanmaktadır.

Bu çalışmada; ülkemizde girişimcilere yönelik olarak tasarlanan destek mekanizmaları ve bunlardan bir olan TGSD programını incelemişti. Ayrıca TGSD programının sayısal verileri üzerinden geçmiş dönem analizi yapılmıştır.

Girişimcilik ve Destek Mekanizmaları

Girişimcilik, insanlık tarihi boyunca her zaman gündemde olan fakat günümüzde dahi kesin bir ifade ile tanımlanamayan bir kavramdır. Girişimcilik kavramı en genel haliyle serbest meslek, yeni bir iş organizasyonu kurma veya var olan işi büyütme gibi risk içeren tüm girişimler olarak ele alınmaktadır (Aslan, 2009). Buradan hareketle girişimci denildiğinde ise; pazardaki fırsatların farkına vararak ekonomik değer taşıyan yeni fikir veya projeleri ticari faaliyete konu eden kimseler akla gelmektedir (Wennekers & Thurik, 1999). Girişimcilikğin ülkelerin ekonomilerinin gelişmesini etkileyen unsurlar arasında olması, günümüzde küresel ölçekli hale gelen pazarda daha fazla yer almanın önemini artırmaktadır. Bir anlamda ekonomilerin itici veya tetikleyici gücü olarak görülen girişimcilik, yerelden başlayarak ülke geneline yayılan kalkınma hareketinin önemli adımları arasında yer almaktadır.

1970 ve 1980'li yıllarda artan işsizlik oranlarına bağlı olarak gündeme gelen girişimcilik kavramı, 1990'lı yıllardan itibaren daha fazla ön plana çıkmaya başlamıştır. Ekonomi üzerinde büyük etkisi olan girişimcilik, son yıllarda birçok ülkede devlet politikası olarak yürütülmektedir (Caree ve arkadaşları, 2002). Girişimcilik politikasının başarılı bir şekilde yürütülebilmesi ve ekonomik gelişmenin daha hızlı gerçekleştirilebilmesi, devletin düzenleyici ve destekleyici rolüne ihtiyaç duymaktadır. Her ne kadar ülkemizde faaliyete geçen işletmelerin hayatta kalma süreleri hakkında yeterli bilgi bulunmamasına rağmen, Avrupa Birliği ülkelerinde faaliyetlerine başlayan girişimlerin yaklaşık %50'si ilk beş yıl içinde kapandığı belirlenmiştir (KOSGEB, 2011). Girişimlerin faaliyete geçmelerinden sonraki ilk yıllarda ayakta kalabilmeleri noktasında, farklı kapsamlarda destek mekanizmaları geliştirilmiştir. Yeni faaliyete geçen girişimlerin gelişme safhaları ve bu safhalarda ihtiyaç duydukları destekler Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1 Girişimlerin gelişme safhaları ve ihtiyaç duyulan destek miktarları (Kalkınma Bakanlığı, Özel İhtisas Komisyonu, 2014)

Özellikle teknoloji tabanlı girişimde bulunan girişimcilerin, ortaya koymuş oldukları yeni fikir veya projelerin olgunlaşarak ekonomik değere dönüşmesi süreci sermaye ve emek gerektirmektedir. Girişimlerin Ar-Ge ile başlayan işletme evresi; doğum, hayatta kalma ile devam ederken büyüme safhasıyla son bulmaktadır. Bu süreçte TGSD programı Ar-Ge safhasında girişimcilere destek olarak hedeflenenler arasında, farklı kurum/kuruluşların destek mekanizmaları ile doğum safhasında da girişimcilere destek olunmaktadır. Hwang ve Horowitz'ın ortaya koymuş olduğu işletme evresinde kamu kaynaklı destek mekanizmaları doğumdan sonraki safhalarda yetersiz kalmaktadır. Buradan sonrasında dünyada giderek daha fazla ihtiyaç duyulan girişim sermayesi veya melek yatırımcılar devreye girmektedir (Hwang & Horowitz, 2012).

Ülkemizde özellikle nitelikli girişimcilik denilen teknoloji tabanlı girişimcilik geliştirilmesi ve küresel ölçekte söz sahibi olmasının sağlanması için farklı ölçeklerde destek mekanizmaları kurgulanmıştır. KOBİ ölçeğindeki girişimler desteklemek ve gelişmelerini sağlamak adına politika ve stratejiler üretmekle sorumlu kuruluş olan KOSGEB tarafından girişimcilere önemli destekler verilmektedir. Girişimcilik destek programı altında verilen uygulamalı girişimcilik eğitimi ve yeni girişimci desteği girişimciler için ilk aşama destek mekanizmalarıdır. Birbirine entegre edilmiş destek programları ile girişimcilere 30.000 TL'si geri ödemesiz olarak üzere toplamda 100.000 TL destek verilmektedir. Söz konusu programlarda kadın ve engelli girişimcilere ilave destek imkanı da sağlanmaktadır (KOSGEB, 2014).

Bilim insanı ve girişimcileri desteklemek ve teşvik etmek amacıyla ihdas edilen TÜBİTAK bünyesinde; ülkemizin Ar-Ge, inovasyon ve teknoloji seviyesini yükseltmek için farklı nitelikte ve bütçelerde destek programları oluşturulmuştur. Ekonomik gelişmenin teknolojik ve bilimsel gelişimden geçtiği günümüzde, oluşturulan destek programlarına duyulan ihtiyaç giderek artışı göstermektedir. Benzer şekilde ekonomik gelişmenin önemli bir parçası olan girişimcilik geliştirilmesi ve özendirilmesi adına kurgulanan destek programları aşağıda verilmiştir:

- 1512 - Girişimcilik Aşamalı Destek Programı
- 2238 - Girişimcilik ve Yenilikçilik Yarışmaları Programı
- 2239 - Girişimcilik ve Yenilikçilik Eğit. ve Araş. Faaliyetlerini Destekleme Programı
- 1514 - Girişim Sermayesi Destekleme Programı (GİSDEP)
- 1601 - Yenilik Girişimcilik Alanlarında Kapasite Artırılmasına Yönelik Destek Programı

Girişimcilik ve yenilikçilik alanında başarılı iş fikirlerinin desteklenmesi şeklinde yarışma destekleri verildiği gibi, girişimcilere 400.000 TL'ye kadar maddi destek imkanı da sunulmaktadır. Diğer yandan işletmelerin ilk kuruluşlarından sonra hayatta kalma ve ilk başarı safhalarında ihtiyaç duydukları maddi kaynağın temin edilmesi için girişim sermayesi desteği de oluşturulmuştur. Çekirdek ve başlangıç sermayesi desteği şeklinde tasarlanan program ile yapılacak yatırımların desteklenmesi amaçlanmıştır (TÜBİTAK, 2014).

Örgün öğrenim veren üniversitelerin herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumda olan, yüksek lisans veya doktora eğitimine devam eden ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok beş yıl önce alan girişimci adayları; Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan “Teknogirişim Sermayesi Destek Programı”ndan yararlanabilmektedir. Yüksek eğitimi ve nitelikli gençlerin teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüsleri dönüştürülebilirliği teşvik etmek amacıyla kurgulanan program kapsamında girişimcilere 100.000 TL'ye kadar karşılıksız maddi destek sağlanmaktadır (BSTB, 2014). Söz konusu program kapsamında; makine, yazılım, donanım, yayım, sarf malzemesi, hizmet alımı ve danışmanlık, personel giderleri ve genel işletme giderleri karşılanmaktadır. TGSD programının Ar-Ge safhası desteklenen olması nedeniyle seri üretime yönelik gerçekleştirilen alımlar, elektrik, su ve doğalgaz giderleri, tanıtım ve pazarlama hizmet alımları ile kırtasiye giderleri gibi genel giderlerin program kapsamında karşılanması mümkün olmamaktadır.

Girişimcilere yönelik hazırlanan destek mekanizmalarının kurum içi veya kurumlar arası bütünlük oluşturulması öngörülmektedir. Bu sayede destek programlarına olan ilginin artırılması sağlanırken, aynı zamanda girişimcilere daha fazla destek alternatif sunulmaktadır. KOSGEB tarafından verilen maddi desteklerden yararlanmanın koşulu yine kurum tarafından verilen danışmanlık ve eğitim hizmetlerinden yararlanmak olarak belirlenmiştir. Diğer yandan TGSD desteği ile Ar-Ge safhasını geçmeyi başaran girişimcilere; TÜBİTAK tarafından hazırlanan Girişimcilik ve Yenilikçilik Eğitimi ve Araştırma Faaliyetlerini Destekleme Programı kapsamında daha yüksek miktarlarda maddi destek sağlanmasına imkan verilmektedir.

Teknogirişim Sermayesi Desteği ve Geçmiş Dönem Analizi

Ülkemizde girişimcilik desteklenmesi ve geliştirilmesi teminen hazırlanan program ile 2009 yılından günümüze kadar yeni fikirleri sahip girişimci adayları desteklenmektedir. Girişimcilerin önemli katkı ve desteğe ihtiyaç duyduğu kuruluş yıllarından sonraki ilk dönemlerde, zorlu pazar koşullarında ayakta kalmalarına yardımcı olmaya çalışan kamu desteklerine olan talep giderek artışı göstermektedir. Söz konusu destek ve teşvik mekanizmalarından birisi olan TGSD, girişim sürecinin Ar-Ge safhasında girişimcilere destek olması amacıyla kurgulanmıştır. TGSD programına ilişkin geçmiş dönemlerde gerçekleştirilen başvuru ve bu başvuru neticesinde desteklenenek firma kurması sağlanan girişimci sayılarına ilişkin veriler Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1 2009-2012 dönemleri başvuru ve desteklenen işletme sayıları (BTGM, 2013)

Yıl	Başvuru Sayısı	Desteklenen İşletme Sayısı (Sözleşme İmzalayan)	İstihdamın İhtek Durumu
2009	159	78	26,5
2010	724	102	25,4
2011	859	272	24,6
2012	1.597	288	23,9
2013	1.539	294	23,3
Toplam	4.878	1034	

Ülkemizde üniversite sayısının giderek artması ve buna bağlı olarak artan girişimci potansiyeline paralel olarak girişimci aday sayısının zaman içinde artış gösterdiği görülmektedir. Programın başlamasından 2013 yılı sonuna kadar olan süreçte yapılan başvuru sayısı 4.878 olarak ifade edilirken, bunların 1.034 kadarı başarılı kabul edilerek desteklenmeye değer bulunmuştur. Başvuran girişimci adayları arasında girişimcilerin desteklenen oranı %22 olarak belirlenmiştir. 2010 yılında yapılan değişiklik ile birlikte desteklenebilecek girişimci sayısı beş kat artırılarak 500 olarak belirlenmiştir. Desteklenen girişimciler arasında; %88 gibi yüksek bir oranla erkeklerin ağırlıkta olduğu tespit edilmiştir. TGSD kapsamında desteklenen girişimlerin ağırlıklı olarak mühendislik gibi teknik alanlarda olması, ortaya çıkan oransal dağılımın en önemli nedeni olarak gösterilmektedir.

TÜİK verilerine göre yapılan analizlerde imalat sanayinde faaliyete geçen mikro ölçekli KOBİ sayısının her yıl ortalama %11 seviyelerinde artış gösterdiği belirlenmiştir (TÜİK, 2013). TGSD programı kapsamında desteklenen girişimci sayısının yıllara göre değişiminin bu değişimle benzer davranış sergilemesine rağmen, oransal olarak bu seviyenin altında bir artışa sahip olduğu görülmektedir. İmalat sanayinde bilim ve teknoloji tabanlı daha fazla girişimin gerçekleşmesi, ülke sanayisinin daha nitelikli büyümesi noktasında önemli yer tutmaktadır. Bunun yanında ülkemizde 20-35 yaş arası genç nüfus toplam nüfusun yaklaşık %26,5'ini oluşturduğu dikkate alındığında; mevcut girişimci potansiyelinin yüksek kabul edilebilecek seviyede olduğunu göstermektedir (TÜİK, 2014). Bu potansiyelin doğru ve etkin kullanılması ülke kalkınması açısından büyük önem arz etmektedir. Diğer yandan ülkemizde kendi hesabına çalışan ve işverenlerin işteki oranları ile TGSD kapsamında desteklenen girişimcilerin yıllara göre değişimleri incelendiğinde; artan girişimci sayısına rağmen bu ölçekteki istihdam oranlarının düşüş gösterdiği görülmektedir (TÜİK, 2014). Ülkemizde KOBİ ve girişimci sayılarının yıllar itibarıyla artışı göstermesine rağmen, söz konusu istihdam oranının azalması; üzerinde durulması gereken bir nokta olarak kabul edilmektedir. Bu alandaki istihdamın artırılması için özellikle teknolojik girişimlerin daha fazla desteklenmesi ve teşvik edilmesi gerekmektedir (Güner, 2010).

Çizelge 2'de verilen desteklenen girişimcilerin illere göre dağılımına bakıldığında; Ankara'nın diğer illere kıyasla daha fazla bu destek programından yararlanan girişimciye sahip olduğu görülmektedir. Bu ilimiz İstanbul, Konya ve İzmir illeri takip ederken toplamda 30 ilimizdeki girişimciler bu destek programından yararlanmıştır.

Çizelge 2 Desteklenen girişimcilerin illere göre dağılımları (BTGM, 2013)

İLLER	2009	2010	2011	2012	2013	TOPLAM
Ankara	34	55	136	130	118	473
İstanbul	12	16	56	81	62	227
Konya	6	3	18	8	10	45
İzmir	6	4	10	11	12	43
Trabzon	4	5	10	4	5	28
Kocaeli	2	4	9	5	9	29
Kayseri	4	2	3	8	13	30
Adana	2	2	6	5	10	25
Elazığ	-	-	6	9	8	23
Antalya	2	1	6	4	7	20
Diğer (20 il)	6	10	12	23	40	91
TOPLAM	78	102	272	288	294	1034

Ankara'nın kamu kurumlarına ev sahipliği yapması başta olmak üzere büyüme ve başarılı üniversitelerin bu ilimizde yer alması; dağılımın şekillenmesinde etkili olmuştur (Benli, 2013). Girişimcilerin illere göre dağılımlarına bakıldığında; 2013 yılına ait girişimci ve yenilikçi üniversite endeksinde ilk sıralarda yer alan üniversitelerin büyük çoğunluğunun yine ilk sıralarda yer alan illerde yer aldığı görülmektedir (TÜBİTAK, 2013). Endeksin oluşturulmasında kullanılan göstergeler arasında yer alan özellikle girişimcilik ve yenilikçilik kültürü göstergesinin, söz konusu dağılımın oluşmasında büyük rol oynadığı kabul edilmektedir. Diğer yandan ilk sıralarda yer alan illerin sanayi yoğun iller olması paralel olarak; girişimcilik ve sanayileşme kültürünün oluşmuş iller olduğu görülmektedir. Söz konusu dağılımın işletmelerin kayıtlı olduğu illere göre düzenlenmesi olması, dikkat edilmesi gereken bir noktadır. Buradan hareketle girişimlerin dağılımını etkileyen temel faktörler arasında; teknoloji geliştirme bölgeleri ve teknoloji geliştirme merkezlerinin dağılımının da önemli yer tuttuğu söylenebilir. Ar-Ge ve teknoloji tabanlı girişimler için önemli muafiyetler sağlayan alanlar girişimciler için tercih sebebi olmaktadır.

Çizelge 3'te verilen en fazla girişimin görüldüğü ilk beş ilde gerçekleşen TGSD kapsamında kurulan şirket yoğunluğundan, TOBB kayıtlarında yer alan ve olağan biçimde kurulan şirket yoğunluğu ile karşılaştırması incelendiğinde her iki girişim arasında önemli farklılıkların olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3 Kurulan şirket yoğunluklarının karşılaştırılması (Benli, 2013)

	TGSD Kurulan Şirket Yoğunluğu (2009-2012) (%)	TOBB Kurulan Şirket Yoğunluk (2009-2012) (%)
Ankara	48,04	11,14
İstanbul	22,26	37,51
Konya	4,72	1,92
İzmir	4,18	6,16
Trabzon	3,10	0,67

Ülkemizde nüfus ve sanayi yoğunluğu bakımından ilk sırada gelen İstanbul'un şirket kurma yoğunluğu bakımından da büyük farkla ilk sırada geldiği görülmektedir. Ankara ise TGSD ile kurulan şirket yoğunluğunda ilk sırada gelmesine rağmen şirket kurma yoğunluğunda ikinci sırada geldiği belirlenmiştir. Ankara'nın kamu ağırlıklı olması, İstanbul'a göre daha düşük şirket kurma yoğunluğuna sahip olmasını açıklamaktadır. Diğer yandan TGSD programı kapsamında kurulan şirket sayısının Ankara'da fazla olmasında ise destek mekanizmalarına yakın olmanın; üniversitelerin dağılımı ve sanayi yapısına kıyasla daha belirleyici bir faktör olduğu ifade edilmektedir (Benli, 2013).

TGSD'den yararlanarak şirket kuran girişimcilerin öğrenim profilleri; faal öğrenci ve mezun olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Belirlenen başlıklar; lisans, yüksek lisans ve doktora dereceleri şeklinde üç alt sınıfa ayrılmıştır. Girişimcilerin öğrenim profillerine ve yıllara göre dağılımları Çizelge 4'te verilmiştir. Yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin büyük ilgi gösterdiği destek programında, faal öğrenci durumunda olan girişimcilerin mezun durumda olanlara kıyasla daha fazla olduğu görülmektedir. Genel toplanda bakıldığında ise lisans, yüksek lisans ve doktora derecesine sahip girişimci sayısının büyük ölçüde birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4 Girişimcilerin öğrenim profillerine göre dağılımları (BTGM, 2013)

YILLAR	MEZUN			ÖĞRENCİ		
	Lisans	Y. Lisans	Doktora	Lisans	Y. Lisans	Doktora
2009	19	17	5	10	14	13
2010	21	4	11	24	17	25
2011	56	34	21	37	69	55
2012	54	27	32	37	71	67
2013	56	33	41	29	64	71
Toplam	206	115	110	137	235	231
Genel		431			603	
Toplam						58,4
%		41,6			58,4	

Yeni bir fikre veya projeye sahip olmanın girişimci olmak için gerekli olduğu fakat yeterli olmadığı bilinen bir gerçekçilik. Fikir veya projelerin ticarileştirilerek ekonomik değere dönüştürülmesinde başarılı bir planlama ve yeterli sermayenin olması, girişimlerin ilerleri süreçte varlığını devam ettirmesi için önemli bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bunun yanında girişimcilik eğitimlerinin ve danışmanlık hizmetlerinin daha erken zamanlarda verilmesi, nitelikli girişimci sayısının artmasını sağlayacaktır. Lisans seviyesinde öğrenim gören girişimci sayısının yüksek lisans ve doktora seviyelerine sahip olanlara kıyasla daha az sayıda olması, söz konusu eksikliklerin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde faaliyet gösteren KOBİ ölçeğindeki işletmelerin sahiplerinin yaklaşık %65'inin ilme ve altı eğitim seviyesine sahip olduğu göz önünde bulundurulduğunda; nitelikli ve eğitim seviyesi yüksek girişimcilerin sayısının artırılmasının önemli daha iyi anlaşılacaktır (KOSGEB, 2011). Küresel Girişimcilik Monitörü uzmanlarının 2010 yılında yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre ülkemizde girişimcilerin eğitim ve öğretim düzeyinin inovasyon tabanlı ekonomiyeye sahip ülkelere kıyasla yaklaşık %20 daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir (Cubo, 2010). Teknoloji girişimcilerinin geliştirilmesi ve küresel ölçekte rekabet edebilirliğinin sağlanabilmesi için girişimcilerin eğitim düzeylerinin daha yukarılarla taşınması zorunlu hale gelmektedir.

Ülkemizde girişimcilerin şirket kuruluşlarında karşılaşılabilecekleri yer bulma probleminin azaltılması ve yeni firmaların birlikte gelişmesini sağlamak için farklı isimler altında yerleşke tesis edilmektedir. Bu yerleşkeler içerisinde Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB) ve Teknoloji Geliştirme Merkezleri (TEKMER) önemli yer tutmaktadır. Girişimcilik özellikle de üniversitede görev yapan girişimcilerin desteklenmesine imkan veren söz konusu mekanizmalar, girişimciler tarafından oldukça fazla tercih edilmektedir. Söz konusu alanların illere göre dağılımları girişimcilerin dağılımı üzerinde etkili olmaktadır. TGSD kapsamında desteklenen girişimcilerin kurmuş oldukları şirketlerin bulunduğu yerlerin dağılımları Çizelge 5'te verilmiştir.

Çizelge 5 İşletmelerin kurulduğu yerlere göre dağılımı (BTGM, 2013)

İşletmenin Yeri	2009	2010	2011	2012	2013	Toplam	%
TGB	33	36	73	136	135	413	39,9
TEKMER	7	8	12	7	4	38	3,7
Diğer	38	58	187	145	155	583	56,4
Toplam	78	102	272	288	294	1034	

Söz konusu dağılım incelendiğinde; TGSD kapsamında desteklenen girişimcilerin büyük kısmının, girişimcilik desteklenmesi ve güçlendirilmesi için tasarlanan yerleşkeler dışında kurulduğu görülmektedir. Diğer yandan girişimcilerin KOSGEB ile üniversiteler arasında imzalanan protokol ile üniversiteler bünyesinde kurulan TEKMER'lere yeterli kadar eğitim göstermediği görülmektedir. Diğer yandan girişimcilerin TGB'lere yönelmesinde; bu bölgelerde daha fazla destek ve teşvik mekanizmalarının olması ve akademisyenlere şirket kurma şansının bulunması etkili olmuştur. TGB'lerde 2013 yılı sonu itibarıyla 2.247 firmanın faaliyete geçtiği dikkate alındığında; yaklaşık %13'ü TGSD kapsamında destek alan girişimciler tarafından kurulduğu tespit edilmiştir (BSTB, 2014). Girişimcilerin ağırlıklı olarak TGB ve TEKMER dışındaki yerlerde yoğunlaşmasında; özellikle TGB'lerde kira maliyetlerinin yüksek olması, söz konusu mekanizmaların ilimizdeki belli bölgelerinde veya üniversitelerinde bulunması ve kullanılabilirliği yeterli alan bulunmaması gibi nedenler etkili olmaktadır. Belirtilen nedenlerin yanında en temel nokta olarak TGB ve TEKMER'lerde ölçekli seri üretimlere izin verilmeyi olmaktadır. TGB'ler ile ilgili olarak gerçekleştirilen çalışmalarda; faaliyet gösteren sektörlerin ağırlıklı olarak yazılım sektörü olduğu belirlenirken, bu durumun TGSD kapsamında kurulan şirketler için de benzer durum sergilediği kabul edilmektedir. Elde edilen sonuçlar neticesinde enfomasyon teknoloji alanında faaliyet gösteren firmalar TGB ve TEKMER'lere yönelirken, daha fazla üretim ihtiyacı olan girişimciler diğer yerlerde faaliyet göstermektedir.

TGSD kapsamında girişimcilere verilen destek miktarlarının yıllara göre dağılımı Çizelge 6'da verilmiştir.

Çizelge 6 Verilen desteklerin yıllara göre dağılımı (BTGM, 2013)

	2009	2010	2011	2012	2013
Toplam (TL)	7.655.051	9.973.853	26.336.756	28.073.437	28.832.339
Dönem İtibarıyla Kişi Bağı Ortalama Destek Miktarı (TL/Kişi)	98.141,68	97.782,87	96.826,31	97.477,21	98.069,18
Genel Toplam (TL)			100.871.436		

Yürütücü Yazar: M. Fatih AYCAN

e-posta: fatih.aycan@sanayi.gov.tr, tel: 0312 219 63 53, faks: 0312 219 63 53

2009 ve 2010 yıllarında program bütçesi 10 milyon TL olarak belirlenirken, 2011 yılından itibaren 50 milyon TL olarak artırılmıştır. Her bir girişimciye en fazla 100.000 TL verilen programda ilk yıllarda desteklenebilecek kişi sayısı en fazla 100 iken, sonraki yıllarda üst sınır 500 olarak belirlenmiştir. Tahsis edilen bütçe ile harcanan bütçe arasındaki ilişki ve başvuru sayısı ile kurulan işletme sayısı arasındaki bağıntı incelendiğinde; desteklenebilecek üst limite göre girişimlerin yaklaşık %60 oranında desteklenmeye değer bulunduğu görülmektedir. Ülkemizde girişimcilik özellikle de teknoloji tabanlı girişimcilik artırılması ve yaygınlaştırılması amacıyla yürütülen çalışmaların yeterli seviyede olmadığı bilinirken, bu çalışmaların artırılması için büyük gayret gösterilmektedir.

TGSD programı kapsamında şirketlerini kuran girişimcilerin teknoloji alanları Çizelge 7'de verilmiştir. Genel olarak bir başlık altında toplanan teknoloji alanları içerisinde önemli yer tutan elektronik bilişim teknolojileri ve telekomünikasyon; bilgisayar teknolojisi, yazılım ve bilişim alt alanlarının kapsamasına bağlı olarak girişimcilerin en fazla yer aldığı alan olarak belirlenmiştir. Özellikle yazılım alt alanının birçok sektör ile olan yakın ilişkisi, sıralamanın belirlenmesinde etkili olmuştur. Diğer yandan yazılım sektörünün diğer sektörlerle kıyasla daha düşük sermaye ve insan kaynağına ihtiyaç duyması, girişimcilerin bu alanda yoğunlaşmasına neden olmuştur.

Çizelge 7 Girişimcilerin teknolojik alanları (BTGM, 2013)

Teknolojik Alanlar	2009	2010	2011	2012	2013	Toplam
Elektronik Bilişim Teknolojileri ve Telekomünikasyon	35	42	123	103	87	390
Endüstriyel Üretim Malzeme ve Taşıma Teknolojileri	13	18	55	75	45	206
Diğer Endüstriyel Teknolojiler	12	18	42	39	11	122
Enerji	8	8	30	37	30	113
Fiziksel ve Pozitif Bilimler	12	9	12	15	13	61
Biyoçizim Bilimleri	-	7	10	16	44	77
Tarım ve Deniz Ürünleri	-	-	-	-	7	7
Tarımsal Gıda Endüstrisi	-	-	-	-	32	32
Ölçümler ve Standartlar	-	-	-	-	7	7
İnsan ve Çevre Koruması	-	-	-	-	16	16
Sosyal ve Ekonomik Konular	-	-	-	-	2	2
Genel Toplam	78	102	272	288	294	1.034

Elektronik bilişim teknolojileri ve telekomünikasyon teknolojileri alanını; sırasıyla endüstriyel üretim malzeme ve taşıma teknolojileri, diğer endüstriyel teknolojiler ve enerji teknoloji alanları takip etmektedir. İlk sıralarda gelen teknoloji alanlarına bakıldığında; günümüzde yükselen trende sahip sektörler oldukları görülmektedir. Teknoloji ve yenilik tabanlı projelere sahip girişimcilerin desteklenmesi esasına göre yürütülen TGSD programı ile birlikte ülkemizde nitelikli ve teknoloji yoğun çalışmaların desteklenmesi öngörülmektedir. Diğer yandan programın faaliyete geçtiği ilk yıllarda girişimlere kamu olmayan tarım ve deniz ürünleri, tarımsal gıda endüstrisi, ölçümler ve standartlar, insan ve çevre koruması ile sosyal ve ekonomik konular gibi teknolojik alanlarda da son yıllarda girişimler olduğu görülmektedir. Ülkemizin coğrafi konumu nedeniyle denizlere kıyısının olması ve iklimsel özellikleri nedeniyle de elverişli tarım alanlarına sahip olması; tarım, deniz ve çevre alanlarında yapılmaya başlanan çalışmaların ileriki yıllarda artarak devam etmesi gerekliliğini doğurmaktadır.

TGSD kapsamında desteklenen girişimler, OECD teknoloji sınıflamasına göre sınıflandırıldığı; projelerin %50'sinden daha fazlasının yüksek teknoloji sınıfında yer aldığı görülmektedir. Yüksek teknoloji sınıfında yer alan girişimlerin ilgili sektörlere göre dağılımı Şekil 8'de verilmiştir.

Çizelge 8 OECD sınıflandırmasına göre yüksek teknoloji alanında yer alan girişimler (BTGM, 2013)

YÜKSEK TEKNOLOJİ	Sektörler	TOPLAM	2009	2010	2011	2012	2013
YÜKSEK TEKNOLOJİ	Eczacılıkta ve Tıpta kullanılan kimyasal ve bitkisel kaynaklı ürünlerin imalatı	137	8	6	33	37	53
	Hava ve uzay taşıtları imalatı	12	1	2	4	0	5
	Tıbbi aletler, hassas ve optik aletler ve saat imalatı	118	12	8	60	15	23
	Radio, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı	69	9	16	32	0	12
	Büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri imalatı	193	19	20	24	103	27